

NIE TYLKO HIPOTEKA...

Zeszyt jubileuszowy
dedykowany
Profesorowi Jerzemu Pisulińskiemu

NIE TYLKO HIPOTEKA...

Zeszyt jubileuszowy
dedykowany
Profesorowi Jerzemu Pisulińskiemu

pod redakcją naukową
Michała Kućki
Katarzyny Pałki

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

Wydanie publikacji zostało dofinansowane
przez *DeBenedetti Majewski Szczęśniak Kancelaria Prawnicza Sp. K.*

Recenzent

Prof. dr hab. Piotr Machnikowski

Wydawca

Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący

Joanna Tchorek

Opracowanie redakcyjne

Agnieszka Zagózda

Projekt okładki i układ typograficzny

Marta Baranowska

Łamanie

Wolters Kluwer

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2015

ISBN: 978-83-264-9465-9

Wydane przez:

Wolters Kluwer SA

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Słowo wstępne	7
Michał Berek Przelew wiarygodności w stosunkach solidarnych – uwagi na kanwie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., V CSK 219/11	9
Magdalena Bodzioch Obowiązki użytkownika usług płatniczych w zakresie zapobiegania naruszeniu indywidualnych zabezpieczeń instrumentu płatniczego	31
Piotr Cybula Oświadczenie ostatniej woli wobec marszałka województwa (art. 951 k.c.). Pytanie o sens i przyszłość regulacji	42
Barbara Jelonek-Jarco Obalenie domniemań z art. 3 ustawy o księgach wieczystych i hipotece	54
Anna Józefiak-Molnár Zasada akcesoryjności hipoteki po nowelizacji z dnia 29 czerwca 2009 r. – wybrane zagadnienia	78
Michał Kućka Dług równoległy i jego zabezpieczenie	99
Katarzyna Pałka Udaremnienie celu wydatków poniesionych przed zdarzeniem szkodzącym jako źródło szkody	123
Łukasz Przyborowski Zrzeczenie się hipoteki	135

Dominika Rogoń

Kredyt hipoteczny w „pakiecie” z usługą dodatkową w świetle
dyrektywy hipotecznej 167

Michał Wyrwiński

Dostarczanie treści cyfrowych w Internecie – problem kwalifikacji
prawnej świadczenia 188

Wykaz skrótów 215

O autorach 217

Słowo wstępne

Publikacją, którą Państwu oddajemy, chcemy uczcić 50. urodziny naszego nauczyciela – Pana Profesora Jerzego Pisulińskiego, naukowca wybitnego, który – choć ukończył zaledwie 50 lat – bez wątpienia zdążył się już zapisać w rocznikach polskiej (i nie tylko) cywilistyki.

Zeszyt ten wyprzedza przyszłe księgi jubileuszowe pisane zwykle przez szersze grono autorów, z bogatszym doświadczeniem. Został przygotowany w zespole ograniczonym do uczniów (głównie byłych doktorantów) Pana Profesora, którzy zawdzięczają mu intelektualną przygodę z prawem cywilnym.

Problemy poruszone w poszczególnych artykułach odzwierciedlają szerokie zainteresowania Jubilata, dotyczą bowiem prawa rzeczowego, prawa zobowiązań, a także prawa spadkowego. Warto zauważyć, że choć znaczną część tekstów stanowią artykuły dotyczące prawa hipotecznego, nie zabrakło również artykułów poświęconych prawu bankowemu. Są to tematy, którym Profesor poświęcił szczególną uwagę w swojej działalności naukowej.

Pomimo że znamy Pana Profesora już wiele lat, nie przestaje nas zaskakiwać gruntowną znajomością najrozmaitszych problemów prawnych, z jakimi się do niego zwracamy. Odpowiedź na niemal każde pytanie Pan Profesor rozpoczyna od przedstawienia treści przepisów, następnie orzecznictwa, a na koniec kontrowersji w literaturze i wreszcie własnego poglądu – przemyślanego i gruntownie uzasadnionego. Tym sposobem Profesor Pisuliński stał się dla nas niedoścignionym wzorem, tak niezbędnym dla każdego młodego naukowca. Co istotne, mimo wspaniałej wyobraźni cywilistycznej Pan Profesor nie zapomina o życiowym zastosowaniu prezentowanych przez siebie poglądów, co wśród akademików nie jest cechą częstą.

Nawet podczas zwyczajnej rozmowy przy kawie Pan Profesor uświadamia nam, jak mało jeszcze wiemy i ile jeszcze jest przed nami do zrobienia. Wzmaga to zapał do pracy i pobudza kreatywność. Szczególne podziękowania należą się Panu Profesorowi za wspieranie naszych przeróżnych pomysłów interpretacyjnych, które – nawet jeśli się z nimi nie zgadzała – to akceptował pod warunkiem solidnego uzasadnienia. Zawsze mieliśmy poczucie, że nasze teksty są wszechstronnie analizowane przez Pana Profesora, a jednocześnie nasza swoboda twórcza pozostała nieskrępowana, dzięki czemu do dzisiaj odnajdujemy radość w pracy naukowej.

Tym Zeszytem chcemy wyrazić wdzięczność za wysiłek, jaki Pan Profesor włożył w naszą edukację, zaufanie, którym obdarza nas w podejmowanych przez nas przedsięwzięciach, a przede wszystkim chcemy wyrazić wielką sympatię, którą darzymy Pana Profesora.

W imieniu Autorów,
Katarzyna Pałka i Michał Kućka

Przelew wierzytelności w stosunkach solidarnych – uwagi na kanwie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2012 r., V CSK 219/11¹

1. Streszczenie wyroku

Komentowany wyrok SN z dnia 24 maja 2012 r. zapadł w następującym stanie faktycznym. W okolicznościach sprawy uprawomocnił się wyrok sądowy, w którym stwierdzono obowiązek czterech dłużników do dokonania solidarnej zapłaty na rzecz syndyka masy upadłości upadłej spółki z o.o. Po uprawomocnieniu się tego wyroku syndyk ten złożył wniosek – w trybie ówczesnego art. 206 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 213 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.; dalej jako: p.u.n.)² – o zezwolenie na sprzedaż wierzytelności masy upadłości z wolnej ręki. Syndyk uzyskał zezwolenie na sprzedaż w formie postanowienia wydanego przez sędziego komisarza. Na podstawie tego zezwolenia syndyk zawarł z osobą trzecią umowę przelewu wierzytelności – w pełnej jej wysokości zasądzonej wspomnianym wyrokiem sądowym, a także przy uwzględnieniu należnych odsetek. Zarówno w zezwoleniu udzielonym przez sędziego komisarza, jak i w zawartej na jego podstawie umowie przelewu, powołano się na wspomniany wyrok

¹ Wyrok SN z dnia 24 maja 2012 r., V CSK 219/11, LEX nr 1243093.

² W obowiązującym stanie prawnym zamieszczona w dawnym przepisie art. 206 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 213 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535 z późn. zm.) przesłanka zezwolenia sędziego komisarza na sprzedaż praw i wierzytelności z majątku upadłego jest przeniesiona do przepisu art. 206 ust. 1 pkt 3 w zw. z art. 213 ust. 1 tej ustawy (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 233 z późn. zm.).

zasądający solidarną zapłatę przeciwko czterem dłużnikom. Niemniej jednak zarówno w zezwoleniu, jak i w umowie wskazano tylko jednego z zobowiązanych dłużników solidarnych, pomijając trzech pozostałych dłużników. Cesjonariusz z powyższej umowy wystąpił do sądu klauzulowego o nadanie wspomnianemu wyrokowi sądowemu klauzuli wykonalności w stosunku do wszystkich dłużników. Z uwagi na to, że w zawartej umowie cesji został wymieniony wyłącznie jeden z dłużników solidarnych, powyższy wniosek został oddalony. Wniosek ten został uwzględniony dopiero po zawarciu przez strony aneksu do umowy cesji, w którego treści wyraźnie zostali wskazani wszyscy czterej dłużnicy solidarni zobowiązani do zapłaty.

Jak wynika z uzasadnienia wyroku z dnia 24 maja 2012 r., po zawarciu aneksu syndyk masy upadłościowej nie wystąpił do sędziego komisarza o ponowne wydanie zezwolenia na sprzedaż wierzytelności masy upadłości przeciwko trzem pozostałym dłużnikom solidarnym. Nie przeszkodziło to jednak cesjonariuszowi w uzyskaniu – po przedłożeniu sądowi klauzulowemu wspomnianego aneksu – klauzuli wykonalności wobec wszystkich dłużników. W następstwie uzyskania klauzuli przeciwko wszystkim dłużnikom wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne. W toku postępowania dłużnicy solidarni, których nie wymieniono w pierwotnej umowie cesji, a także w treści udzielonego syndykowi zezwolenia na cesję, wystąpili przeciw nabywcy wierzytelności z powództwem przeciwegzekucyjnym. W uzasadnieniu powództwa dłużnicy wskazali, że wyrażona przez sędziego komisarza zgoda na sprzedaż wierzytelności odnosiła się wyłącznie do wierzytelności przysługującej przeciw jednemu z dłużników solidarnych. Dłużnicy podnieśli, że ze względu na fakt, iż zgody tej nie wyrażono w odniesieniu do pozostałych dłużników, przelew wierzytelności był w tym zakresie nieskuteczny i cesjonariusz nie nabył w stosunku do nich egzekwowanych praw.

Przy rozpatrywaniu powyższego powództwa powstała zatem wątpliwość w przedmiocie następstw zawarcia umowy cesji, w której, co prawda, wskazano na istniejącą solidarność dłużników, niemniej przedmiotem umowy uczyniono wierzytelność wobec jednego z nich. Jak dowiadujemy się z uzasadnienia, rozpatrujący sprawę w drugiej instancji sąd okręgowy stanął na stanowisku, że – zważywszy na definicję odpowiedzialności solidarnej przewidzianą w przepisie art. 366 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.;

dalej jako: k.c.) – jej charakter nie sprzeciwia się dopuszczalności objęcia umową sprzedaży wierzytelności służącej masie upadłości wobec jednego z dłużników. Na tej podstawie sąd przyjął, że brak udzielenia zezwolenia na zbycie wierzytelności przeciwko pozostałym dłużnikom skutkuje w tym zakresie nieważnością zawartej cesji. Prowadzi to do wniosku, że we wniesionym powództwie przeciwegzekucyjnym powodowie skutecznie zakwestionowali nabycie przez cesjonariusza przysługujących wobec nich praw.

Przeciwnie zdanie wyraził natomiast Sąd Najwyższy rozpatrujący skargę kasacyjną od wyroku sądu okręgowego. W uzasadnieniu wyroku z dnia 24 maja 2012 r. Sąd Najwyższy podkreślił, że z istoty dokonania przelewu wynika, iż na cesjonariusza przechodzi wierzytelność w stanie niezmiennym, to znaczy w takim zakresie przedmiotowym i podmiotowym, w jakim wierzytelność ta przysługiwała cedentowi. Na tej podstawie Sąd Najwyższy przyjął, że umowa przelewu zawarta na gruncie rozpatrywanej przez niego sprawy musiała z konieczności prowadzić do nabycia z masy upadłości wierzytelności przeciwko wszystkim dłużnikom solidarnym. W ocenie składu orzekającego tak właśnie przedstawiał się zamiar stron cesji. Przemawiał za tym fakt powołania się przez nie w umowie na prawomocny wyrok zasądający zapłatę od wszystkich dłużników, jak również złożenie przez cesjonariusza (po zawarciu umowy) wniosku o nadanie wobec każdego z nich klauzuli wykonalności. Jak stwierdził Sąd Najwyższy, w okolicznościach sprawy przeniesienie wierzytelności w stosunku do wszystkich dłużników nastąpiło już na podstawie zawartej między stronami pierwszej umowy przelewu. Natomiast późniejsze zawarcie aneksu do tej umowy, w którym wyraźnie stwierdzono ten fakt, miało jedynie doprecyzować zaistniałe w obrocie skutki prawne. Broniąc takiej wykładni postanowień zawartej umowy, Sąd Najwyższy wyraził jeszcze dalej idący pogląd, wskazując, że w razie jeżeli strony umowy cesji dążyłyby do przeniesienia na cesjonariusza wierzytelności przeciwko jednemu z dłużników solidarnych, „umowa taka nie byłaby ważna, bowiem zmieniałaby treść zobowiązania”.

Z tym samym uzasadnieniem, w wyroku z dnia 24 maja 2012 r., Sąd Najwyższy przyjął, że zgoda sędziego komisarza wyrażona na podstawie art. 206 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 213 p.u.n. stanowiła w rzeczywistości zezwolenie na zbycie wierzytelności w stosunku do wszystkich dłużników solidarnych, nie zaś wyłącznie w stosunku do dłużnika wymienionego

9788326494659 W01P01

ISBN 978-83-264-9465-9

9788326494659

Cena 119 zł (w tym 5% VAT)